

**W Kulowje a wokolinje:
Wotmała serbsce wuknyć**

...☞ **Chceće swojemu dźěsću šansu dać so serbsce kubłać? W Kulowje a wokolinje maće dobre wuměnjenja za serbske kubłanje wot žłobika hač ke gymnazijej. Doporučamy, po serbskim kubłanskim puću kročić – a to wotmała hač k zakónčenju šule. Tak móže Waše dźěćo swoje serbskorěčne kmanosće skrućeć a dale wuwivać.**

Žiwa serbsko-němska dwurěčnosť

Hižo zdawna rěči so w Kulowje a wokolinje serbsce. Dźěći ze swójbow, w kotrychž so serbsce rěči, wotrostuja cyle samozrozumliwje z dwěmaj rěčomaj – ze serbšćinu a němćinu. Bjez wulkeje prócy móža so we woběmaj dorozumić a z jedneje rěče do druheje mjenjeć. Z tym maja najlěpše zakłady, hišće dalše rěče nawuknyć.

Wot jednorěčnosće k dwurěčnosći

Zažna dwurěčnosť ma wjacore lěpšiny. Hižo małe dźěći maja lěpše rěčne wědomje, móža njeproblematisce z dwěmaj rěčomaj wobchadźeć a su duchownje fleksibelniše, praja wědomostnicy. Nimo toho su zwěsćili, zo su mechanizmy za nawuknjenje wjacorych rěčow přinardžene. To rěka, zo maja tež dźěći z jednorěčných swójbow šansu na lěpšiny zažneje dwurěčnosće. Wuměnjenje pak je, zo maja wotmała prawidłownje intenziwny kontakt k druhej rěči – to rěka w přěnich žiwjenskich lětach, po móžnosći hižo w žłobiku. Wažne při tym je, zo móža druhu rěč po samsnej metodže nawuknyć kaž swoju maćeršćinu.

Serbščina w žłobiku a pěstowarni

„Witaj“ rěka metoda imersije, po kotrejž dźěći w žłobiku a pěstowarni serbsce wuknu. Při tym jedna so wo samsny princip, kaž pola maćerščiny: Tak kaž nan a mać ze swojim dźěšćom cyle samozrozumliwje w swojej rěči rěčtaj a dźěćo sej ju krok po kroku přiswoja, tak čini to tež serbska kubłarka abo serbski kublar. Z dźěćimi „Witaj“-skupiny rěči cyle jednorje jenož serbsce. Při tym postupuje wobhladniwje a dawa wšelake pomocy, zo bychu dźěći přeco wšitko rozumili. Štož zda so nam dorosćenym snano komplikowane a wužadace, je za dźěći nimale pódlanska wěc, samozrozumliwosc – hdyž so metoda imersije konsekwentnje nałožuje.

❖ **Kulowskej pěstowarni**

Hdyž so metoda imersije „Witaj“ nic jenož w jednotliwych skupinach, ale w cyłym kubłanišću nałožuje a wšitke kubłarki a wšitcy kublarjo z dźěćimi cyły džen serbsce rěča, je to za přiswojenje rěče hišće wunošniše.

❖ **Němčanska pěstowarnja**

Najintensiwniša pak je metoda imersije tam, hdžež su dźěći, kiž chcedža serbsce wuknyć, z wjele maćernorěčnymi holcami a hólcami hromadže. Hdyž přewahuja dźěći ze serbskich swójbow, kotrež mjez sobu a z kubłarku abo kublarjom serbsce rěča, je serbščina wosebje prezentna. Za žłobikowe a pěstowarske dźěći, kiž chcedža sej serbščinu přiswojić, su to najlěpše wuměnjenja.

❖ **Ralbičanska a Sulšečanska pěstowarnja**

Fokus kubłarkow a kublarjow pak njeleži jenož na dźěćoch, kiž serbsce wuknu. Holcy a hólcy serbskorěčnych swójbow so runje tak wědomje rěčnje spěchuja: w standardnej serbščinje kaž tež w němčinje.

Džěćace dnjowe přebywanišća

serbsčina ...		
Serbska pěstowarnja „Dr. Jurij Młynk“ Ralbicy Nawjes 5 01920 Ralbicy	we wšěch skupinach	přewažnje serbske maćernorěčne džěći
Serbske džěćace dnjowe přebywanišćo „Dom palčikow“ Sulšecy Sulšecy 7 02997 Kulow	we wšěch skupinach	přewažnje serbske maćernorěčne džěći
Witaj-pěstowarnja „Pumpot“ Němcy Při spuščadle 17 02977 Wojerecy	we wšěch skupinach	
Džěćace dnjowe přebywanišćo Kulow Augusta Bebelowa dróha 21 02997 Kulow	w jednotlivych skupinach	
Katolski džěćacy dom „Swj. Marije“ Augusta Bebelowa dróha 9 02997 Kulow	w jednotlivych skupinach	

Serbščina w zakładnej šuli

Štóz je serbšćinu doma abo w pěstowarni nawuknył – abo to hišće chce –, měł na kóždy pad přichodnu kročel hić a serbšćinu tež w jeje pisomnej formje nawuknyć. Na šulach w Kulowje a wokolinje poskićeja so wšelake formy wučby serbšćiny:

Koncept „2plus“

Štóz sej intensiwnje serbskorěčne kubłanje přeje, za toho je „2plus“ tón prawy koncept. Po tutym postajatej šulske žiwjenje dvě rěči a kulturje: serbska a němska, w přenim rjedže pak serbska. To płaći za šulske zarjadowanja, pućowanske dny a přestawki runje tak kaž za wěcnu fachowu wučbu. Předmjety kaž wěcna wučba, ručne džěto abo hudźba – znajmjeńša tři móža to być –, wuwučuja so mjenujcy po koncepcje „2plus“ we woběmaj rěčomaj. To móže so na přikład z pomocu dwurěčných tafłowych wobrazow stawać, přez team-teaching z dwěmaj wučerjomaj abo z tym, zo so jednotliwe wučbne module serbsko-němsce podawaja. Zasadnje so wučbna maćizna tak posrědkuje, zo móža wšitke džěći wučbu derje scěhować, byrnjež rozdźělne znajomosće serbšćiny měli.

W předmjeće serbščina wuwučuja so šulerki a šulerjo po swojich rěčnych kmanosćach paralelnje w rěčnych skupinach. Tak móža wučerki a wučerjo jich individualnišo wuwučować a intensiwnišo w serbšćinje spěchować. Cil koncepta „2plus“ je, zo so džěći intensiwnje w serbskej runje tak kaž w němskej kubłanskej rěči wukmanjeja.

Koncept „Serbščina jako cuza rěč“

Cil koncepta „Intensiwne wuknjenje rěče – serbščina jako cuza rěč“ je, zo nawuknu šulerki a šulerjo w tutej rěči ertnje komunikować. To rěka, zo móža so na niskim rěčnym niwowje rozmołwjeć a rozmołwy scěhować, wobsahi jednorych tekstow zapřimnyć a jednore wěcy napisać. Cuzorěčna wučba serbščiny doporuča so holcam a hólcam, kiž chcedža sej zakłady serbščiny přiswojić a kiž maja při zastupje do šule snadne znajomosće serbščiny abo scyła žane. Koncept „Serbščina jako cuza rěč“ předwidži za 1. lětnik jednu wučbnu hodžinu wob tydžeń a wot 2. lětnika tři hodžiny.

❖ Na **Ralbičanskej serbskej zakładnej šuli** hraje tej serbska rěč a kultura w šulskim žiwjenju jara wažnu rólu – mjez druhim přez wulki podźěl serbskich šulerjow a wučerjow. Šulscy nowačcy so w serbščinje alfabetizuja. Wjetšina wučby a cyłodnjowskich poskitkow podawa so serbsce. W Ralbičan horće so džěci bjezwuwzačnje serbsce kubłaja.

Na Serbsku zakładnu šulu Ralbicy přiwozmu so tež džěci z Kulowskeho šulskeho wokrjesa, kotrež přeja sej šulske kubłanje po koncepcje „2plus“ za rěčnu skupinu 1 abo 2 (maćernorěčny niwow resp. niwow druheje rěče).

❖ Na **Kulowskej Krabatowej zakładnej šuli** a **Wojerowskej zakładnej šuli při Worjole „Handrij Zejler“** wuwučuje so po woběmaj konceptomaj wučby serbsčiny: „2plus“ a „Serbsčina jako cuza rěč“. Šulerjo móža tu potajkim wolić. Dokelž wuknje a wuču na woběmaj šulomaj mało maćernorěčnych Serbow, přewahuje we wšědnym dnju na šuli skerje němčina.

To samsne płaći za cyłodnjowske poskitki a kubłanje w hortomaj.

Na „2plus“-wučbje móža so tu wšitke džěci wobdźeleć, kiž sej to přeja – njewotwisnje wot toho, kak derje abo hač hižo serbsce móža. Wučerjo a wučerki rozdźělne rěčny niwow džěci we wučbje wobkedźbujaja. Cyłkownje jedna so tydžensce wo někak 13 wučbnych hodžin, w kotrychž so džěci w skupinskej wučbje w předmjeće serbsčina spěchujaja a we wěcných fachowych předmjećach dwurěčne wuwučujaja. Šulscy nowačcy so ze serbskej fiblu alfabetizujaja. Tak wuknu rěč a wědomo čitanje spěšnišo.

Šulerki a šulerjo, kotřiž na wučbu serbsčiny chodźa, předstajaja swoje rěčne kmanosće na přikład na šulskich swjedženjach, při pěstowanju serbskich nałožkow a w ramiku kulturnych programow a přinošujaja tak k widźomnej dwurěčnosći šule.

❖ Na **Wóslinčanskej křesćanskej zakładnej** poskića so tydžensce jedna hodžina serbsčiny jako cyłodnjowski poskitk za zajimcow 3. lětnika. Woni wuknu serbske pismiki a přenje serbske słowa a zaběrajaja so ze serbskimi spěwami, nałožkami a powěsćemi.

Zakładne šule a horty

koncept serbsčiny	
Serbska zakładna šula Ralbicy Trupinska dróha 1 01920 Ralbicy	2plus
...✚ hort Serbskeje pěstowarnje Ralbicy Nawjes 5 01920 Ralbicy	serbskorěčne kubłanje
Krabortowa zakładna šula Kulow Nowowjesnjanski puć 1 02997 Kulow	2plus Serbsčina jako cuza rěč
...✚ hort Džěćaceho dnjoweho přebywanišča Kulow Při dwórnišću 3 02997 Kulow	pěstowanje serbskich nałožkow
...✚ hort Katolskeho džěćaceho domu „Swj. Marije“ Augusta Bebelowa dróha 21 02997 Kulow	pěstowanje serbskich nałožkow
Zakładna šula při Worjole „Handrij Zejler“ Wojerecy Drježdžanska dróha 43b 02977 Wojerecy	2plus Serbsčina jako cuza rěč
...✚ Hort w zakładnej šuli Při Worjole „Handrij Zejler“ Wojerecy Drježdžanska dróha 43b 02977 Wojerecy	pěstowanje serbskich nałožkow
Křesćanska zakładna šula Wóslink Kulowska dróha 10 01920 Wóslink	cyłodnjowski poskitk

přewažnje serbske maćernorěčne džěći

přewažnje serbske maćernorěčne džěći

Dale wjedźace šule

Džěćom, kotrež su so hižo w pěstowarni a zakładnej šuli serbsce kubłali, so na wutrobu kładže, tež na wyšej šuli abo gymnaziju na wučbu serbšćiny chodźić. Jenož tak móža so rěčne dale kublač a swoje znajomosće skrućeć.

Serbšćina po koncepcje „2plus“

Štóz chce serbšćinu wěsće rozumić a nałožować – a to ertnje a pisomnje –, tomu njech je jasnje radžene, zo by sej dale wjedźacu šulu z „2plus“-wučbu wuzwolił. Po koncepcje „2plus“ móže so na wyšej šuli a na gymnaziju nimo wučby serbšćiny pjeć wěcných fachowych předmjetow serbsko-němsce wuwučować.

Za džěći, kotrež njejsu do toho na žanu „2plus“-wučbu chodźili a kotrychž znajomosće serbšćiny so wot jich sobušulerjow jasnje rozeznawaja, je na spočatku separatna wučba serbšćiny předwidžana.

...❖ Na **Ralbičanskej serbskej wyšej šuli** a **Budyškim Serbskim gymnaziju** su jara dobre wuměnjenja, so w serbšćinje po koncepcje „2plus“ dale wukmanjeć. Wobě šuli wuznamjenjatej so přez mjezsobny serbsko-rěčny wobchad, intensiwnu wučbu serbšćiny, dwurěčnu wěcnu fachowu wučbu a šěroki wuběr cyłodnjowskich poskitkow w serbskej rěči. Šulske žiwjenje postajatej serbska rěč a kultura – mjez druhim přez wulki podžěl serbskich šulerjow a wučerjow. K zasadam wobeju šulow słuša wuwíwanje kwalifikowaneje serbsko-němskeje dwurěčnosće a serbskeje identity šulerjow a šulerkow.

...❖ Na **Kulowskej wyšej šuli „Korla Awgust Kocor“** so tohorunja po koncepcje „2plus“ džěła – a to w skupinskej wučbje w předmjeće serbšćina a w pjeć wěcných fachowych předmjetach, kotrež so dwurěčnje abo we wubraných wučbných modulach serbsce wuwučuja. Tutón poskitk je wosebje za šulerki a šulerjow mysleny, kotřiž su hižo na zakładnej šuli po konceptomaj „2plus“ abo „Serbšćina jako cuza rěč“ serbsce wuknyli a chcedža

swoju dwurěčnosť dale wutwarjeć. Dokelž wobdžela so jenož wěsty džěl cyłkowneho šulerstwa na serbšćinje a na bilingualnej wěcnofachowej wučbje, je šulske žiwjenje cyłkownje bóle wot němskeje hač serbskeje rěče a kultury postajowane.

Na Kulowsku wyšu šulu přiwozmu so tež džěci z Wojerowskeho šulskeho wokrjesa, kotrež sej šulske kubłanje po koncepcje „2plus“ přeja.

Serbšćina we wólbnyh wobłuku

W Kulowskej wokolinje su tři dalše šule, kotrež maja jednotliwe fakultatiwne poskitki serbšćiny, tola žanu serbskorěčnu wěcnofachowu wučbu. Tute poskitki wužiwaja započatkarjo runje tak kaž maćernorěčni. Zwjetša wuwučuja so šulerjo a šulerki wšelakich lětnikow w jednej wuknjenskej skupinje. Wučerjo spytaja tu po swojich móžnosćach diferencowanje a individualnje džělać, zo bychu rozdžělnym rěčnym niwowam a potrebam wuknjacych wotpowědowali. Wukony šulerjow a šulerkow so znamkuja.

❖ Na **Wojerowskim Lessingowym gymnaziju** poskića so serbšćina w 5. a 6. lětniku we wobłuku „fleksibelneho a individualneho spěchowanja“ (Flexiln) w dwěmaj hodžinomaj wob tydžeń. Zajimcy za serbšćinu z lětnikow 7 do 12 wuwučuja so porno tomu zhromadnje – a to w jednej hodžinje wob tydžeń w ramiku cyłodnjowskich poskitkow (na rozdžěl k 5. a 6. lětnikej tu bjez znamkowanja).

❖ Na **Wojerowskim Johanneumje** wopřija cyłodnjowski poskitk tydžensce tři hodžiny serbšćiny. Tu wuknu šulerki a šulerjo lětnikow 5 do 12 zhromadnje.

❖ Na **Wóslinčanskej ewangelskej srjedźnej šuli** móža holcy a hólcy lětnikow 7 do 10 serbšćinu jako kurs po zajimje (Neigungskurs) wolić. Tež woni so zhromadnje wuwučuja a to w dwěmaj wučbnymaj hodžinomaj wob tydžeń.

Wyše šule a gymnazije

koncept serbsčiny	
Serbska wyša šula Ralbicy Trupinska dróha 1 01920 Ralbicy	2plus
<i>přewažnje serbske maćernorěčne dźěći</i>	
Wyša šula „Korla Awgust Kocor“ Kulow Augusta Bebelowa dróha 19 02997 Kulow	2plus
Ewangelska srjedźna šula Wóslink Kulowska dróha 10 01920 Wóslink	kurs po zajimje
Serbski gymnazij Budyšin Friedricha Listowa dróha 8 02625 Budyšin	2plus
<i>přewažnje serbske maćernorěčne dźěći</i>	
Lessingowy gymnazij Wojerecy Pestalozzijowa dróha 1 02977 Wojerecy	Flexiln cyłodnjowski poskitk
Křesćanska šula Johanneum Wojerecy Rybarska dróha 5 02977 Wojerecy	cyłodnjowski poskitk

Štóz sej za swoje džěčo serbskorěčne kubłanje přeje, měł so za to hižo při wólbje džěćaceho dnjoweho přebywanišća rozsudzić a serbski kubłanski puć hač k zakónčenju šule scěhować.

**Kubłanskej konceptaj „Witaj“ a „2plus“ bazuje-
tej na tym, zo so wšědnje při mjezsobnym
wobchadže serbsce rěči a zo so fachowa wěda
serbsce posrědkuje. Tak stawa so přiswojenje
rěče samozrozumliwosc a njepřežada.**

**...☞ Za staršich, kotřiž wo tym přemysluja, swoje
džěčo do serbskorěčneje pěstowarnje abo skupiny
dać, staja Rěčny centrum WITAJ informacisku
brošurku „Witaj – ein Geschenk für Ihr Kind“
k dispoziciji.**

**...☞ Starši, kotřiž chcedža sej zakładne znajomosće
serbsčiny přiswojić, móža so na WITAJ-kursach
Rěčneho centruma WITAJ wobdźělić a online-
poskitk na www.sorbischlernen.de wužiwać.**

impresum:

© Domowina z. t. – Rěčny centrum WITAJ, 2021, 2. nakład
Tuta brošurka předleži tež w němskej rěči.

awtorka: Jadwiga Kaulfürstowa
sadźba, layout: Annett Haak – teichlandgrafik
fota: fotolia.com, Adobe Stock
redakciski kónc: nowember 2020
skazanske čisło: P-0/309/21-2

kontakt: Domowina z. t. – Rěčny centrum WITAJ
Póstowe naměsto 2 · 02625 Budyšin
tel.: 03591 550400
e-mail: sekretariat@witaj.domowina.de
internet: www.witaj-sprachzentrum.de

Domowina z. t. z Rěčnym centrumom WITAJ spěchuje so wot Založby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki z dawkowych srědkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot Zwjazkowego sejma, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma.